

ВЪЗНИКВАНЕ НА ОРГАННО ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО НА СДРУЖЕНИЯ И ФОНДАЦИИ

гл. ас. д-р Йордан Баланов¹

CONSTITUTING OF ORGAN REPRESENTATION OF ASSOCIATIONS AND FOUNDATIONS

Yordan Balanov

Abstract: This article discusses and analyzes several problems relative to constituting of organ representation of associations and foundations: original election of organ representative by statutes of association and constitutive act of foundation; determinaton means of using of representative power; original election of members of organ representative; consent of members of organ representative with the election; constitutive effect of court registration of associations and foundations relative to constituting of organ representation.

Key words: organ representation, associations, foundations, founders, representative power, register

В гражданскоправната доктрина въпросът за възникването на представителния орган на юридическото лице (ЮЛ) и неговата представителна власт (ПВ) се разглежда и анализира като част от правния институт на представителството. В зависимост от това как се осмисля този проблем могат да се обособят няколко групи становища

Според едно от тях възникването на представителството на ЮЛ представлява сложен фактически състав (ФС), който включва избор в състава на представителния орган и вписване на избраните лица в съответния регистър².

Според друго разбиране възникването на представителството на ЮЛ е резултат от частноправен юридически факт (ЮФ), който може да бъде решение, избор или едностранна правна

делка, като обикновено той е определен по силата на закона³. Понякога в изложените тези се добавя като съществен ЮФ и учредяването на ЮЛ⁴.

Спорен е и въпросът дали този ФС съдържа, или не волеизявление на частноправни субекти. От една страна се посочва, че изпълнителният орган по силата на закона придобива право да представлява ЮЛ пред трети лица⁵. От друга страна се твърди, че органното представителство възниква въз основа на волята на определено лице или лица, които винаги са различни от представявания и се акцентира върху конститутивното действие на вписването в съответния регистър, с оглед пораждането на правните последици за ЮЛ⁶. Учредяването на органното представител-

¹ Главен асистент, “доктор по право”, катедра „Частноправни науки”, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий”.

² Павлова, М. Гражданско право. Обща част. Том втори. С., 1995, с. 214 и 215; Таджер, В. Гражданско право на НРБ. Обща част. Дял втори. Второ издание. С., 2001, с. 618; Минчев, Н., Петров, В., Стефанов, Г. Основи на правото на НРБ. Дял втори. Гражданско право, С., 1986, с. 80. Аргументирано е разбирането, че изборът на длъжност, която включва представителни функции-избор на УС е основание за възникване на представителството.

³ Златарева, М. Юридически лица с нестопанска цел. С., 2002, с. 44; Атанасов, П. Гражданско право на социалистическите страни. Първа част. С., 1976, с. 305. Приема се тезата, че органите, чрез които участва в гражданския оборот ЮЛ се определят и оправомощават от акта за тяхното назначаване и устава или правилника на ЮЛ.; Бъчварова, М., Маринова, О. Основи на частното право. С., 2004, с. 38. Посочва се, че назначаването или избор на длъжност, която включва представителни функции (управител на дружество) е основание за възникване на ПВ.; Патронов, Р. Записки по гражданско право. С., 1996, с. 267

⁴ Попов, П. Органи за управление на държавните стопански организации. С., 1980, с. 100

⁵ Рачев, Ф. Гражданско право. С., 2001, с. 274

⁶ Таков, Кр. Доброволно представителство. С., 2006, с. 49

ство на ЮЛ се разглежда още и като правна последица на специфични фактически състави⁷.

Законът за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ)-(обн., ДВ, бр. 81, от 06.10.2000 г.) не съдържа систематична уредба на действията, които пораждаат органното представителство на сдружения и фондации. В теорията тези правни действия се разглеждат като част от процеса на образуване на юридическите лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ). Доминиращото становище е, че съществените обстоятелства за органното представителство като представителен орган, неговият състав, начин на представляване трябва да бъдат посочени от учредителите в устава на сдружението и да се впишат в регистъра за ЮЛНЦ⁸. Това разбиране се поддържа и за учредяването на фондация по реда на ЗЮЛНЦ⁹. Счита се още, че тези факти са част от основните елементи и характерни признаци на ЮЛ¹⁰.

Правният анализ трябва да започне от момента, в който започва процеса на създаване на ЮЛНЦ, а неговият край е възникването на сдружението и фондацията като правни субекти. Главният аргумент, подкрепящ този подход е, че органичният представител е неделима част от органната структура на ЮЛНЦ. Следователно е необходимо да се потърсят и обособят онези ЮФ, които включват в своето съдържание съществените признаци на органното представителство. Едва когато тези факти са налице, ще възникнат органичният представител и неговата ПВ.

ФС, пораждащ органното представителство на сдружения и фондации, като минимум действия трябва да включва:

- приемането на устав на сдружението и едностранен учредителен акт (ЕУА) на фондацията;
- избор на членски състав на органен представител на сдружение и фондация;
- съгласие на лицата, влизащи в този състав;

– вписване на сдружението и фондацията в регистъра за ЮЛНЦ.

1. Как се осъществява първоначалният избор на органен представител, задължителен ли е той и има ли установена от ЗЮЛНЦ форма за неговото осъществяване?

На основание чл. 20, ал. 1 ЗЮЛНЦ учредителите на сдружение приемат устав, а на основание чл. 33 ЗЮЛНЦ учредителите на фондация приемат ЕУА. И двата акта имат законоустановен минимум като съдържание, за да бъдат валидни, а решението, с което се приема уставът, се взема единодушно от учредителите на сдружението¹¹. Чрез това решение всички учредители изразяват своето съгласие с вътрешните нормативно установени единни правила за устройството и дейността на ЮЛНЦ. Тези лица, които гласуват против приемането на устава или се въздържат при гласуването не могат да придобият качеството учредител на сдружение. Правилото за единодушно вземане на решение, с което се приема ЕУА, трябва да се приложи и при учредяване на фондация от две или повече лица.

В теорията се приема, че първоначалният избор на органен представител трябва да се направи от учредителите само чрез устава на сдружението¹². Това схващане има приложение и за ЕУА на фондацията (вж. чл. 34, ал. 1, т.8 и 9 ЗЮЛНЦ). И двата устройствени акта задължително и по закон съдържат правила за органичния представител и упражняването на неговата ПВ – арг. чл. 20 и чл. 34, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Представителният орган, неговите членове и начинът на представляване са част от необходимото съдържание на устава и ЕУА, което се вписва в регистъра за ЮЛНЦ – арг. чл. 18, ал.1 ЗЮЛНЦ.

Разгледаните законови разпоредби са императивни по своя характер и е необходимо спазването им от учредителите на сдружението и фондацията. Ако липсва избор на органен представител в устройствения акт, това би довело до

⁷ Колев, Н. За правната същност на органното представителство на юридическите лица. – Правна мисъл, № 2, 2007, с. 11

⁸ Голева, П., Каменова, Цв., Стойчев, Кр. Юридически лица с нестопанска цел. Правен режим. С., 2003, с. 110 и 111; Златарева, М. Юридически лица..., с. 123 и сл.

⁹ Златарева, М. Юридически лица..., с. 211, 215 и сл.

¹⁰ Стефанов, Г. Основи на гражданското право. Обща част. Вещно право. Облигационно право. В. Търново, 2007, с. 98

¹¹ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 279; Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 110

¹² В подобен смисъл и Джеров, Ал. Гражданско право. Обща част. Книга първа. С., 1994, с. 244; Телбизов, К. Гражданско право на НР България. В., 1970, с. 86. Приема се, че ЮЛ се представляват от управителните им органи, определени от устава.; Христозов, Х., Сивков, Цв., Топалов, М. Правото на гражданския сектор в България. С., 1998, с. 46

отказ на окръжния съд по регистрацията да впише ЮЛНЦ в съдебния регистър. Основанието е липса на обстоятелство за вписване, каквото значение има непосочването на представителния орган. От друга страна, без такъв орган сдружението или фондацията не може да влиза в правоотношения с останалите субекти. Като единствен законоустановен волеизявител на възникналото ЮЛНЦ във външните му отношения се проявява неговият органен представител (вж. чл. 31, т. 1 и чл. 35, ал. 1 и ал. 2 във вр. с чл. 31, т. 1 ЗЮЛНЦ).

Уставът и ЕУА трябва да посочат наименованието на сдружението и фондацията – арг. чл. 20, т. 1 и чл. 34, ал. 1, т. 1 ЗЮЛНЦ, тъй като именно с него те ще участват в гражданския оборот след съдебната регистрация. Без наименованието органният представител не би могъл чрез правни действия да поема права и да изпълнява задължения от името и за сметка на ЮЛНЦ.

Следователно изборът на органен представител на ЮЛНЦ има задължителен характер и е част от устройствения акт на сдружението и фондацията. Той се извършва винаги единодушно от учредителите на сдружение и от учредителите на фондация, когато тя се учредява от две или повече лица.

Изборът на органен представител трябва да бъде осъществен във формата на устава на сдружението и на ЕУА на фондацията. Чл. 20 ЗЮЛНЦ не предвижда форма за действителност на устава на сдружението. Тъй като този акт се прилага като необходим документ към искането за вписване на сдружението в съдебния регистър – арг. чл. 601, ал. 2 Гражданско процесуален кодекс (ГПК)-(обн., ДВ, бр. 59 от 20 юли 2007г.), следва да се приеме, че уставът трябва да бъде съставен в писмена форма. Различно е положението при фондацията, тъй като чл. 33, ал. 2 ЗЮЛНЦ предвижда като форма за действителност на ЕУА писмена форма с нотариално заварени подписи на учредителите, когато фондацията се учредява приживе.

ЗЮЛНЦ въвежда, макар и не пряко, принципа на алтернативност при определяне на вида и наименованието на представителния орган от учредителите на сдружение. Този извод следва от законоустановената възможност по решение на общото събрание функциите на управителен съвет (УС) да се изпълняват от едно лице-упра-

вител – арг. чл. 30, ал. 3 ЗЮЛНЦ. На пръв поглед тази разпоредба се отнася само до възникнало като ЮЛ сдружение. Може да се приеме, че е допустимо нейното прилагане по аналогия и по време на учредяване на ЮЛНЦ. Всъщност законодателят е изразил идеята сдружението да притежава изобщо едноличен или колективен органен представител. Това право на избор се упражнява от учредителите първоначално или впоследствие от общото събрание на регистрирано сдружение.

Изборът на колективен или едноличен представителен орган трябва да се осъществи до момента на съдебната регистрация на ЮЛНЦ, тъй като той е една от предпоставките за извършването на такава регистрация.

Могат ли учредителите да изберат едновременно два или повече представителни органа чрез устава на сдружението и ЕУА на фондацията? В гражданскоправната доктрина е аргументирано становището, че представителният орган на сдружението трябва да е един¹³. По принцип сдружението има само един представителен орган – колективен, когато той е УС (вж. чл. 31, т. 1 ЗЮЛНЦ) или едноличен, когато той е управител (вж. чл. 30, ал. 3 ЗЮЛНЦ). Извод за наличието на повече от един представителен орган не може да се направи от чл. 30, ал. 3 ЗЮЛНЦ, тъй като той въвежда принципа на алтернативата, а не на кумулативната даденост на два представителни органа. Съобразявайки се с него, учредителите упражняват своето право на избор с приемането на устава и установяват чрез този акт един-единствен представителен орган¹⁴. Ако се изберат два представителни органа, окръжният съд трябва да откаже вписване на сдружението, поради основанието противоречие със закона и да даде срок за отстраняване на недостатъка. Затова считам, че както при сдружението, така и при фондацията, техните учредители трябва да изберат един единствен органен представител.

В устава на сдружението е необходимо да се конкретизира категориалната принадлежност на органния представител като управителен орган – арг. чл. 23, ал. 2 във вр. с чл. 10, ал. 2 ЗЮЛНЦ. Съобразно своя състав, колективен или едноличен, органният представител се наименова с термините, които са установени в ЗЮЛНЦ - УС или управител. Това означава, че учредителите са зависими от законовата терминология, който

¹³ Стефанов, Г. Основи на..., с. 106.

¹⁴ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 280; Христов, В. За органното представителство на юридическите лица с нестопанска цел. – Правна мисъл, 2004, № 1, с. 68.

извод следва от императивния характер на чл. 23, ал.2 и чл. 30, ал. 3 ЗЮЛНЦ, които не допускат отклонение от регламентираните наименования. Определянето на представителния орган с неустановени от ЗЮЛНЦ термини би противоречало на принципа на законоустановеност на органите като наименование и вид.

1.1 За разлика от сдружението, волята на учредителя на фондация, може да „надживее“ правния субект, който я е изразил, ако фондацията се учредява по случай на смърт – арг. чл. 33, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Затова е необходимо ЕУА да бъде валиден към момента, в който бъде извършен, за да може след смъртта на учредителя да се впише фондацията в съдебния регистър.

Друга особеност при фондацията е, че чл. 35, ал. 1 ЗЮЛНЦ изрично въвежда принципа на алтернативния избор между едноличен или колективен представителен орган. Този член овластява учредителя да посочи в ЕУА един от двата вида органни представители. От друга страна, липсва изрична нормативно установена терминология, даваща наименование на представителния орган. Това дава основание да се определят границите, в които се проявява диспозитивният характер на тази разпоредба.

Когато учредител на фондация е само едно лице – физическо лице (ФЛ) или ЮЛ, то еднолично приема ЕУА и самостоятелно определя вида на органния представител.

Специфичното при фондацията е, че се предоставя известна свобода на учредителя при определяне на органите на управление¹⁵. Считам обаче, че тази свобода трябва да се прояви в определени граници. Тези граници са съставът на представителния орган и наименованието на други – върховни или контролни органи на ЮЛНЦ. Това означава, че волята на учредителя е винаги зависима от посочените два фактора. Затова учредителят трябва да наименова представителния орган съобразно неговия едноличен или колективен състав и да не го смесва с другите органи на фондацията.

2. Защо е необходимо уставът и ЕУА да регламентируют вида и броя на лицата, влизащи в състава на органния представител на сдружението и фондацията¹⁶? ЗЮЛНЦ не съдържа изричен текст, който да изисква тези актове да конкретизират броя на членовете на органния представител. Такава конкретизация обаче трябва да се

извърши, защото на основание на нея учредителите ще изберат членския състав на този орган. Освен това уставът и ЕУА определят длъжностите, които се заемат в представителния орган – председател, секретар и други, както и тяхната връзка с представителството на ЮЛНЦ. Това изискване следва от чл. 18, ал.1, т. 3 ЗЮЛНЦ, според който имената и длъжностите на лицата, представляващи ЮЛНЦ се вписват в съдебния регистър.

Само уставът на сдружението и ЕУА на фондацията регламентируют състава на органния представител, тъй като и двата акта уреждат органната структура на ЮЛНЦ – арг. чл. 20, т. 6 и чл. 34, ал. 1, т. 6 ЗЮЛНЦ. Посочените членове имат изключителен и императивен характер. По аргумент от противното следва, че учредителите не могат да уредят състава на органния представител с друг акт – правилник или решение. Когато учредителите определят едноличен представителен орган, не е необходимо в отделен текст да се посочват неговият състав и заемана длъжност. Тези две характеристики следват от вида и наименованието на представителния орган – управител на сдружение или президент, съответно председател на фондация.

ЗЮЛНЦ не въвежда изрична забрана ЮЛ да бъдат членове на представителния орган на ЮЛНЦ, нито предвижда императивно такива да бъдат само ФЛ. Затова учредителите имат право да посочат в устава или ЕУА възможността както ФЛ, така и ЮЛ да образуват състава на този орган. Когато ЮЛ са членове на представителния орган, само техните представители – ФЛ участват в работата на органа – арг. чл. 10, ал.3 ЗЮЛНЦ. Уставът и ЕУА трябва да конкретизират още коя длъжност или длъжности в представителния орган дават право на представляване. Такава изрична конкретизация е необходима, тъй като според чл. 18, ал.1, т. 3 ЗЮЛНЦ длъжностите се вписват в регистъра на ЮЛНЦ.

Ако не бъде определен съставът на колективния органен представител от учредителите в устройствения акт на ЮЛНЦ, окръжният съд трябва да откаже вписването на сдружението или фондацията. Причината е, че липсва конкретен брой членове (няма основание), въз основа на който е извършен изборът на УС. Съдът трябва да даде указание за определяне на състава на представителния орган в устава или ЕУА.

¹⁵ Голева, П. Юридически лица..., с. 173.

¹⁶ Джеров, Ал. Гражданско право..., с. 245.

При учредяването на сдружение се открояват две основни специфики. Първата от тях е свързана с броя на членовете на УС, като според чл. 30, ал. 1 ЗЮЛНЦ те са най-малко три лица. Втората специфика е задължителното изискване членовете на УС да са и членове на сдружението, когато те са ФЛ. Ако членовете на сдружението са ЮЛ, това изискване може и да не се приложи.

За разлика от уредбата на сдружението, разпоредбите в ЗЮЛНЦ за фондацията не определят минималния брой на членовете на нейния колективен представителен орган. Законодателят е предоставил възможността учредителят да посочи точния им брой в ЕУА и техните длъжности. Считам, че поради липсата на законоустановен минимум, колективният представителен орган на фондацията може да включва най-малко две лица. Едновременно с това трябва да бъдат посочени и техните длъжности. ЗЮЛНЦ не съдържа терминология, която да ги означава. В практиката най-често се използват наименованията председател, заместник-председател, изпълнителен директор.

Учредителят на фондацията или определено от него трето лице може да придобие запазено право, което да му позволи продължително участие в състава на органичния представител – арг. чл. 36, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Това право възниква, ако бъде изрично уредено като възможност в ЕУА. В зависимост от вида на представителния орган, то може да има различно съдържание. Ако този орган е колективен, запазеното право би могло да предвиди пожизнено или срочно участие на учредителя в състава на органичния представител. Ако представителният орган е едноличен, запазеното право ще предостави възможност само и единствено на учредителя да участва в неговия състав. Запазеното право трябва да има винаги свой конкретен носител – ФЛ или ЮЛ. В първия случай ЕУА съдържа трите имена на ФЛ. Когато ЮЛ е носител на запазеното право, се посочва изрично неговото наименование, а правото се упражнява от негов представител – ФЛ. Когато учредителят на фондацията е носител на това право, самоопределянето му като пожизнен член на представителния орган изразява неговото съгласие да бъде винаги един от представителите на фондацията. Няма законова пречка това право да съществува до смъртта на ФЛ или прекратяването на неговия титуляр – ЮЛ или на фондацията.

Правната уредба на фондацията допуска известна специфика, която се отнася до източника на волеизявление, определящо по какъв начин ще се управлява и представлява фондацията. В конкретни случаи авторът на това волеизявление може да бъде и лице, което е различно от учредителя. Чл. 34, ал. 2 ЗЮЛНЦ изисква като минимално съдържание за действителност на ЕУА наличието на цели и предоставено имущество. Следователно, за разлика от сдружението, ЗЮЛНЦ допуска този акт да не съдържа правила за органичната структура и представителството, които да са установени от учредителя. Липсата на такива не води до недействителност на ЕУА. Но органите на фондацията, техните правомощия и начинът на представляване са задължителни за вписване обстоятелства и необходими за функционирането на ЮЛНЦ. Те трябва да бъдат определени в ЕУА, независимо от липсата на конкретизиращо ги волеизявление от страна на учредителя. ЗЮЛНЦ въвежда определен ред за това чрез принципа на субсидиарност, степенуваност за лицата, които осъществяват това действие.

Допълването на ЕУА може да стане по ред, който е установен от учредителя или по установен от закона ред. В правната теория редът, установен от учредителя, се поставя на второ място след прякото волеизявление на учредителя, като това може да означава посочено от него лице-изпълнителя на завещанието¹⁷. Предпоставките, за да се приложи този ред, са наличие на нужда от определяне на органичния представител и неговия състав и невъзможност това да го направи учредителят. Възможно е в ЕУА да е посочен само колективен органичен представител, но без неговия състав и обратно. Тогава, в зависимост от липсата, се определя вида на органичния представител или неговия състав. При всички случаи обаче лицето, което извършва това действие, трябва да се съобрази с волята на учредителя – арг. чл. 34, ал. 4, изр. 2 ЗЮЛНЦ. Редът, установен от учредителя, може да се съдържа в ЕУА или в отделно, предварително взето от него решение. Допълването може да направи определено от учредителя лице като изпълнителя на завещанието, наследник или друго лице. Няма законова пречка, освен ФЛ, то да бъде и ЮЛ, което има запазено право за това в ЕУА. Затова е необходимо учредителят изрично да е индивидуализирал лицето и правото му да допълва този акт.

¹⁷ Златарева, М. Юридически лица..., с. 211 и 212.

Понякога в юридическата литература установеният от закона ред се поставя на трето място като поредност¹⁸. Всъщност обаче това е редът, определен от ЗЮЛНЦ, по който окръжният съд по седалището на фондацията извършва промените в ЕУА – чл. 34, ал. 4 от този закон. Специалните правни норми за фондацията и общите такива за ЮЛНЦ не предвиждат нещо различно за промяна на този акт, което е извън горепосочените начини. За да се изведат предпоставките и начина на осъществяване на този ред, е необходимо да се анализират чл. 35, ал. 4 във вр. чл. 34, ал. 4 ЗЮЛНЦ. Когато в ЕУА не са посочени представителен орган и правила относно начина на представляване, е наложително такива да бъдат установени от окръжния съд по местоучредяването на фондацията – арг. чл. 35, ал. 4 ЗЮЛНЦ. Предпоставките за това действие са:

– наличие на нужда от действия за допълнение на ЕУА;

– невъзможност за тяхното осъществяване от учредителя или по установен от него ред;

– искане на заинтересувани заявители;

Последните са посочени изрично в чл. 34, ал. 4 ЗЮЛНЦ. Заинтересувани заявители са овластено от учредителя лице, наследник, дестинатори¹⁹. Считаю, че искането трябва да съдържа желанието съда да определи правилата за представляване на фондацията и по-точно представителния орган, членския му състав, начина на представляване. В него още се посочва, че решението на съда е необходимо, за да се допълни ЕУА, което пък е предпоставка за регистрацията на ЮЛНЦ. Ако ЕУА не съдържа изрично волеизявление на учредителя за органната структура на фондацията, искането може да включва и конкретни предложения за видовете органи и техните правомощия, както и за лицата, които да се назначат за членове на представителния орган.

Трябва да се приеме, че този съд ще се произнесе със съдебно решение, което съдържа представителния орган, неговия членски състав като брой и заемани длъжности и правилата за начина на представляване. Задължително е съдът да осъществи това действие в съответствие с волята на учредителя – арг. чл. 34, ал. 4, изр. 2 ЗЮЛНЦ. Това означава, че ако учредителят е посочил едно лице за управител и представител

на фондацията, трябва да бъде определен едноличен представителен орган, който да упражнява ПВ. Ако са посочени в ЕУА две или повече лица за представители, тогава съдът е задължен да реши, че ЮЛНЦ ще има колективен представителен орган, чиито членове заедно упражняват ПВ. Този начин на представляване трябва да бъде предпочетен и изразен в съдебното решение, дори когато няма изрична воля на учредителя в ЕУА по този въпрос. Подобно на предходния начин за допълване на ЕУА, окръжният съд по седалището на фондацията може да определи само вида на органния представител или само неговия състав (когато той е колективен), ако това не е направено от учредителя. Това действие на съда по регистрацията се характеризира като израз на доверието към него и е вид гаранция²⁰.

ЕУА и допълващият го съдебен акт са елементи от фактическия състав на образуването на фондацията, поради което липсата на единия от тях възпрепятства нейното учредяване²¹. Съдебното решение има важно значение за този процес, когато липсват всички останали начини за предрегистърното попълване на ЕУА. То има изключителен и уникален характер. Не може да се тълкуват разширително специалните правила, установени за него в чл. 34, ал. 4 ЗЮЛНЦ и да се прилагат по аналогия за сдруженията. Това съдебно решение замества волята на учредителя, внася промени в ЕУА, като установява правилата за представляване на фондацията и посочва обстоятелства, които подлежат на вписване в регистъра за ЮЛНЦ.

Считаю, че допълващото съдебно решение може да се определи като главен и абсолютно необходим ЮФ от ФС, пораждащ органното представителство на фондацията, когато липсва волята на учредителя или ред, установен от него. Неговата липса би осуетило възникването на представителния орган и неговата ПВ.

3. Уставът на сдружението и ЕУА на фондацията трябва да свържат чрез конкретна клауза в неделимо единство ПВ и управителния орган на ЮЛНЦ. Откъде идва тази необходимост? Могат да се посочат съществени аргументи в нейна полза. На първо място това следва от чл. 20, т. 6 и т. 8 и чл. 34, ал. 1, т. 6, 8 и 9 ЗЮЛНЦ, които уреждат задължителното съдържание на тези

¹⁸ Златарева, М. Юридически лица..., с. 211; Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 161.

¹⁹ Златарева, М. Юридически лица..., с. 222.

²⁰ Златарева, М. Юридически лица..., с. 212.

²¹ Стефанов, Г. Основи на..., с. 110.

устройствени актове. Освен това чл. 10, ал. 1, изр. 2 ЗЮЛНЦ предвижда, че представителството се извършва само и единствено от управителния орган. От друга страна, представянето на ЮЛ от определен орган като ЮФ се вписва в регистъра за ЮЛНЦ – арг. 596, ал. 1, т. 3 ГПК.

Считам, че не е необходимо да се конкретизира съдържанието и обема на ПВ на органичния представител от учредителите, тъй като те се установяват от източниците на обективното право. Достатъчно е само посочването на термина „представлява“ в устава или ЕУА на ЮЛНЦ. Нито съдържанието, нито обемът на органичния ПВ се вписват в регистъра за ЮЛНЦ.

ПВ на органичния представител не може да се делегира чрез устава или ЕУА от учредителите на друг орган на ЮЛНЦ (например, общо събрание или контролен съвет). Като аргумент за това трябва да се посочи императивния характер на разпоредбата на чл. 10, ал. 1, изр. второ ЗЮЛНЦ, която определя като единствен законоустановен волеизявител във външните отношения на ЮЛНЦ неговия управителен орган. От тази разпоредба трябва да се изведе принципът, че органичният представител и ПВ се намират в правно неделимо единство. Това единство не може да бъде нарушено чрез правила за поведение (установени от учредителите), които да го разкъсат. ЗЮЛНЦ не предвижда като възможност органичното представителство да се възложи на друг орган, който е различен от управителния. Считам, че прехвърлянето на ПВ от управителния орган, на който и да е друг орган (чрез устройствения акт на ЮЛНЦ), от страна на учредителите, е нищожно по характер действие поради противоречие с императивни разпоредби.

По аргумент за по-силното основание трябва да се приеме, че е налице несъвместимост на титулярството и упражняването на ПВ на единствения органичен представител с друг орган на сдружението или фондацията. Такъв би бил случаят, ако учредителите предвидят съвместно представителство на ЮЛНЦ от управителен и контролен орган. Действие в такава насока също трябва да се квалифицира като нищожно.

Ако уставът или ЕУА не предвиди, че управителният орган представлява сдружението или фондацията, а ЮЛНЦ се впише в съдебния регистър, но без да е отразено това обстоятелство, какви са последиците за органичното представителство? Считам, че въпреки този пропуск управителният орган на ЮЛНЦ е възникнал и е придобил ПВ от момента на вписване на сдружението и фондацията в регистъра за ЮЛНЦ. Аргумент за това е, че той по закон представлява тези правни субекти, съобразно чл. 10, ал. 1, изр. 2 ЗЮЛНЦ. Следователно дори липсата на първоначално определяне на принадлежността на ПВ не е пречка за възникването на органичното представителство на ЮЛНЦ.

4. В доктрината на гражданското право няма единно становище за това задължително или не е посочването на начина на представяване в устава на сдружението и ЕУА на фондацията. От една страна се твърди, че начинът на представяване е част от минимално необходимото съдържание на устава²².

От друга страна се поддържа разбирането, че ако уставът не определя такова правило, всички членове на управителния съвет заедно²³ или колективно ще представляват сдружението²⁴.

Може да се аргументира тезата, че учредителите на ЮЛНЦ трябва задължително да уредят съдържанието на начина на представяване в устава на сдружението и ЕУА на фондацията. Причините за това са няколко. Чл. 20, ал. 1, т. 9 ЗЮЛНЦ за сдружението и чл. 34, ал. 1, т. 9 от същия закон за фондацията, предвиждат правилата относно начина на представяване като част от задължителното съдържание на устройствения акт на ЮЛНЦ. От тези разпоредби следва, че по принцип учредителите са законово овластени и задължени да приемат конкретно решение за тези правила и единодушно да ги гласуват към момента на съставянето на устава и ЕУА. Начинът на представяване подлежи на вписване в регистъра за ЮЛНЦ – арг. чл. 596, ал. 1, т. 3 ГПК²⁵. Освен това той определя реда за формиране и изразяване на волята на ЮЛНЦ чрез неговия органичен представител.

²² Златарева, М. Юридически лица..., с. 120; Талджер, В. Съвременни частноправни проблеми. С., 1996, с. 105.

²³ Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 130; Христов, В. За органичното..., с. 69.

²⁴ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 287.

²⁵ Не само начинът на представяване на ЮЛНЦ се вписва в специален регистър. Регистрацията на това обстоятелство в търговския регистър се отнася и за търговските дружества. Вж. повече у Йосифова, Т. За значението на вписването в търговския регистър при представителството на търговците. – Търговско право, 2002, № 4, с. 434.

ЗЮЛНЦ не дава конкретни правила за начина на представляване. В правната теория правилно се критикува липсата на нормативна уредба за формирането на волеизявлението във външните отношения на ЮЛНЦ²⁶. Считам, че с оглед усъвършенстването на тази уредба, регулираща сдруженията и фондациите, е необходимо, при бъдеща законодателна промяна, ЗЮЛНЦ да предвиди специални правила за формиране и изразяване волята на представителния орган на ЮЛНЦ спрямо третите лица. В тази насока е наложително едно предложение *de lege ferenda*, според което в ЗЮЛНЦ трябва да има изрично разпоредение, че членовете на представителния орган представляват сдружението или фондацията заедно, освен ако уставът или ЕУА предвиди нещо друго.

Именно поради законовата празнина следва изводът, че законодателят е предоставил на учредителите известна свобода при определяне начина на представляване на ЮЛНЦ. Те обаче са зависими от вида на органния представител и неговия състав. В рамките на законовата свобода на избора учредителите могат да предвидят всички членове на колективния представителен орган заедно или поотделно да представляват ЮЛНЦ. Когато органният представител е едноличен, не е необходимо да се посочва конкретен начин на представляване. Достатъчно е устройственият акт да разпорежи, че той представлява сдружението или фондацията. Този факт ще се впише и в регистъра за ЮЛНЦ. Следователно едноличното упражняване на ПВ следва по принцип от вида на представителния орган.

Учредителите не могат да свържат начина на представляване с друг орган – общо събрание или контролен орган, а само с управителния. Аргумент за това е разпоредбата на чл. 10, ал. 1, изр. 2 ЗЮЛНЦ. Щом само управителният орган представлява ЮЛНЦ, начинът на представляване трябва да се отнася изключително до неговите членове. Това правило не може да обвърже други органи, защото те по принцип нямат ПВ. Ако начинът на представляване бъде посочен като правило за поведение на общо събрание или контролен орган като текст в устройствения акт, това води до неговата частична нищожност, поради противоречие със закона.

Какви са последиците, ако уставът и ЕУА не съдържат подобно правило за поведение? Най-вероятно регистърният съд няма да постанови

решение за вписване на сдружението или фондацията в регистъра за ЮЛНЦ. Основание за отказ е липсата на подлежащо на вписване по закон обстоятелство. Такава липса не може да бъде запълнена от съда. Последният трябва да даде указание за допълване на устава или ЕУА с определен начин на представляване от учредителите. В този смисъл е и съдебната практика (резолюция № 01.601182, ВтОС, май-04-2007, непубликувана).

За разлика от сдружението, при фондацията, освен от учредителите, ЗЮЛНЦ посочва и други правила, чрез които се определя начинът на представляване.

Такъв например е установеният от учредителя ред. Като аргумент за това становище може да се посочи правилото на чл. 34, ал. 4, изр. първо, пр. второ ЗЮЛНЦ. Предпоставки за това са нуждата от допълнение на ЕУА, невъзможност за действие от страна на учредителя и правила, установени от него, за допълнение на този акт. Освен това трябва да е посочен в ЕУА колективен органен представител, но без да има указание за начина на представляване. В този случай учредителят може да е посочил овластено от него лице – негов законен наследник или изпълнителя на завещанието, което при нужда да направи необходимите допълнения. Считам, че това лице би трябвало да посочи като начин на представляване всички членове на представителния орган заедно да упражняват органната ПВ. Изборът му се предопределя от волята на учредителя фондацията да притежава колективен представителен орган. Когато учредителят е посочил едноличен представителен орган, не е необходимо да се допълва ЕУА с конкретен начин на представляване. Самостоятелното упражняване на ПВ следва от вида на този орган.

Окръжният съд по седалището на фондацията, но при специфични условия, също е в състояние да определи начина на нейното представляване. Те са невъзможност за действие от страна на учредителя, липса на ред, определен от него за допълнение на ЕУА и искане на заинтересуваните заявители, предявено по съдебен ред – арг. чл. 34, ал.4, изр. първо, пр. последно ЗЮЛНЦ. Подобно на разгледаното предходно правило, ЕУА трябва да регламентира колективен представителен орган. Окръжният съд постановява решение, с което определя начин на представляване, съобразен с вида на този орган. Препоръ-

²⁶ Стефанов, Г. Основи на..., с. 94.

чително е съдът да задължи членовете на органичния представител заедно да представляват фондацията.

Специфичен случай на представляване на фондацията е запазеното за това право на учредителя или определено от него трето лице – чл. 36, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Такъв случай е налице, когато ЕУА посочва изрично, че персонално определено със своите имена лице или лица имат право да представляват фондацията. Запазеното право може да бъде свързано с начина на представляване, но за това е необходимо учредителят да му даде конкретно съдържание. То става неотменимо и пожизнено свързано с посочения субект. Когато титулярът е ЮЛ, това право го обвързва до момента, в който престане да съществува като правен субект. Правните норми не регламентират реда за неговото упражняване. Допустимо е учредителят или третото лице еднолично, заедно или поотделно с другите членове на органичния орган да осъществява органичната ПВ. Следователно носителят на запазеното право винаги трябва да бъде част от състава на органичния представител.

То се упражнява лично от ФЛ, а когато носител е ЮЛ – от неговия представител. Това право може да ограничи или изключи останалите членове на органичния представител от упражняването на ПВ. Правилата за запазеното право, с предмет представляване на фондацията, трябва да бъдат установени в границите на органичното представителство. Недопустимо е чрез това право лишаването на органичния представител от ПВ. Такава хипотеза би била налице, когато запазеното право едновременно лишава органа от ПВ и тя се възлага от учредителя на външно спрямо фондацията лице. Това би означавало ЮЛНЦ да не притежава нормативно установения за него волеизявяващ представителен орган. Запазено право с такова указание следва да се определи като нищожно учредено.

5. Приетият устав и ЕУА поражда задължение за учредителите да изберат персонално състава на органичния представител на ЮЛНЦ. Поради това самият избор има значението на главен ЮФ, за да се породи органичното представителство на ЮЛНЦ. Без него е невъзможно функционирането на органичния орган, а сдруже-

нията и фондациите няма да могат да влизат в правни отношения с трети лица.

Решенията, които се приемат на учредителното събрание, се определят в гражданско-правната доктрина като сделки-решения²⁷ или като многостранни граждански сделки²⁸. ЗЮЛНЦ не регламентира изрично избора на членове на органичния орган от учредителите на ЮЛНЦ като вид сделка с определено съдържание. Няма законова пречка учредителите на ЮЛНЦ да проведат учредително събрание, на което да изберат членовете на органичния орган. Този избор може да се характеризира като правна сделка, тип решение, което се приема от учредителите, за да се посочат физическите лица, представляващи сдружението или фондацията и техните длъжности. Лицата, които осъществяват този акт, е необходимо да притежават качеството учредител на ЮЛНЦ, а такова е всяко лице, което е изявило воля за създаване на определено сдружение или фондация с нестопанска цел и е приело устава или ЕУА.

ЗЮЛНЦ не изисква определена форма за действителност на избора. Следователно той може да се определи като неформален по своя характер. Най-често обаче учредителите отразяват неговото съдържание в протокола от учредителното събрание на сдружението, който е в писмена форма. Учредителите на фондацията могат да извършат избора чрез отделно решение или да го включат в съдържанието ЕУА.

В сравнителноправен аспект може да се посочи, че според германското законодателство, към молбата, с която се иска вписване на сдружението се прилага и препис от документите за избор на ръководство – арг. пар. 59, т. 2 Германски граждански законник (ГГЗ). В британската правна доктрина се поддържа разбирането, че доверителните собственици (тези, които ще представляват благотворителната организация след нейната регистрация) се назначават чрез документите, с които се създава тази организация²⁹.

В България съдилищата по регистрацията изискват представянето на доказателство за осъществен избор, за да впишат сдружението или фондацията в регистъра за ЮЛНЦ. Писмената форма на това решение има само доказателствено значение.

²⁷ Герджиков, О. Коментар на ГЗ. Книга трета. Акционерно дружество. Т. 1. С., 1998, с. 718 и 719.

²⁸ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 279 и 280.

²⁹ Philip, J. Introduction to English Law. Twelfth edition. London, 1989, p. 507

³⁰ В същия смисъл вж. Колев, Н. За правната същност..., с. 12 и 13.

Само напълно дееспособни ФЛ могат да се избират за членове на представителния орган, като това качество следва да се квалифицира като предпоставка с абсолютен характер, чиято липса поражда невъзможност за ФЛ да стане член на представителния орган³⁰. Трябва да се посочи още, че членовете на УС са и членове на сдружението – чл. 30, ал. 1 ЗЮЛНЦ, а преди вписването на ЮЛНЦ в съдебния регистър те са дееспособни ФЛ – чл. 5 ЗЮЛНЦ. Законът не посочва дали тази дееспособност може да бъде само пълна или ограничена. Най-логично би било положението тя да бъде само пълна, тъй като ограничено дееспособните лица се нуждаят от попечителско съдействие на своите родители или попечители. Ако учредителите са ограничено дееспособни или напълно недееспособни лица, не само изборът на УС, но и решенията за учредяване на ЮЛНЦ и приетите устройствени актове биха били нищожни поради противоречие със закона – арг. чл. 5 ЗЮЛНЦ.

В правната теория са мотивирани различни становища, според които решенията на учредителното събрание могат да се вземат с единодушие³¹ или с обикновено мнозинство³². Би могло да се аргументира схващане, според което решението за учредяване на сдружение (взето преди гласуването на устава), прието на основание чл. 19, ал.1 ЗЮЛНЦ, може да определи и лицата, които го представляват. Това решение изразява волята на всички учредители. Затова в неговото съдържание могат да бъдат включени като имена и длъжности лицата от представителния орган. По този начин изборът е осъществен единодушно.

Допустимо ли е изборът на членове на УС да бъде извършен и с мнозинство от гласовете на учредителите³³? ЗЮЛНЦ не установява правила за гласуване при първоначален избор на членове на УС на сдружение. Може да се приеме, че в случая аналогично приложение би намерил чл. 29, ал. 1 ЗЮЛНЦ, според който решенията на общото събрание (на регистрирано сдружение) се приемат с мнозинство. Учредителите не само на сдружението, но и на фондацията, имат право да уговорят такова правило при провеждане на учредителното събрание. Когато учредителите са

ФЛ, те избират членовете на представителния орган лично. Ако ЮЛ учредяват сдружение, тогава решението се приема от техните органи или доброволни представители – ФЛ. Единодушният или проведен с мнозинство избор има приложение и спрямо фондацията, когато тя се учредява от три или повече ФЛ или ЮЛ.

Като сделка изборът на членски състав на органен представител трябва да има определено минимално съдържание, без което не може да породи правни последици. Съдържанието включва имената на физическите лица, указанието, че представляват сдружението или фондацията, че са членове или представители на членове – ЮЛ в колективния представителен орган и длъжностите, които заемат (например, председател, заместник-председател или секретар на УС). Целта на избора е индивидуално определяне на дееспособно ФЛ или лица, които като част от състава на органичния представител ще участват в упражняването на неговата ПВ. Това са именно лицата, представляващи сдружението и фондацията по смисъла на чл. 18, ал.1, т. 3 ЗЮЛНЦ.

В гражданскоправната доктрина се приема, че членственото правоотношение между ЮЛ и правния субект, който се включва в представителния орган, е необходима предпоставка и законово условие за валидното конституиране на този орган. Това разбиране се базира на изключителната по своя характер правна норма на чл. 30, ал. 1 ЗЮЛНЦ³⁴.

Когато се учредява сдружението, преди неговото вписване в регистъра за ЮЛНЦ, няма членствено правоотношение между него и ФЛ, които се избират за членове на представителния орган. Всъщност в състава на този орган се избират лицата, които имат качеството учредител. Тези лица ще станат членове на сдружението след като то възникне като правен субект – след регистрацията му в регистъра за ЮЛНЦ. Смисълът на чл. 30, ал. 1, изр. първо ЗЮЛНЦ е изборът на членския състав на органичния представител да се съобрази с него, но преди посочената регистрация. Неприлагането на тази разпоредба би довело до състоянието възникналото сдружение да има за членове на УС физически лица, които

³¹ Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 110 и 111.

³² Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 280.

³³ Шербанов, В., Бояджиев, М. Закон за юридическите лица с нестопанска цел. Въпроси и отговори. С., 2001, с. 57.

³⁴ Колев, Н. За правната същност..., с. 12 и 13.

не са членове на това сдружение. Затова е необходимо нейното аналогично прилагане чрез поведението на учредителите.

Не е налице задължителна предпоставка членът на сдружението, когато той е ЮЛ, да бъде член на УС – арг. чл. 30, ал. 1, изр. 2 ЗЮЛНЦ. Какво трябва да направят учредителите в този случай? Те следва да изберат за членове на представителния орган лицата, които са посочени от ЮЛ – учредители на сдружението. Следователно изборът на състава на УС се предопределя от решение на ЮЛ-учредител, с което се посочва дееспособно ФЛ, което да влезе в този състав.

В правната теория се аргументира схващането, че основанията за конституирането на органното представителство на ЮЛНЦ са изборът на членовете на УС от общото събрание на членовете и вписването в регистъра за ЮЛНЦ³⁵. Когато се учредява сдружението като правен субект, няма общо събрание на членовете като върховен орган по смисъла на чл. 23, ал.1 ЗЮЛНЦ. Членският състав на органния представител се избира от учредителите. Ако този акт се извършва при провеждане на учредително събрание, последното не е орган на неписаното сдружение. Неговото положение само наподобява това на общото събрание. Уставът на сдружението може да определи първоначално допълнителни изисквания (за възраст, професия и други), на които да отговарят лицата от състава на органния представител. Друга особеност, която трябва да съобразят учредителите на сдружение е, че членовете на УС се избират за срок от 5 години – арг. чл. 30, ал.1 ЗЮЛНЦ. Следователно първоначалният избор на членове на представителния орган е винаги срочен. Този срок започва да тече от вписването на сдружението в регистъра за ЮЛНЦ, защото от този момент възниква и УС като орган.

По правило, когато се избират членове на представителния орган на фондацията, няма изискване те да бъдат членове на това ЮЛНЦ. Като аргумент може да се посочи факта, че фондацията е некорпоративно ЮЛ т. е. няма членски състав. След вписването ѝ в регистъра за ЮЛНЦ учредителите не придобиват качеството член, за разлика от учредителите на сдружение. Затова дори когато само ФЛ учредяват фондация, те

могат да изберат и други лица – неучредители, като членове на представителния орган.

ЗЮЛНЦ не посочва времето, когато анализираният избор трябва да бъде осъществен. Според едно от мненията в гражданскоправната доктрина изборът на представител е след гласуването на устава и избора на ръководство на сдружението³⁶. Според друго мнение учредителното събрание взема решение за избор на членове на УС преди приемането на устава³⁷. Трето становище определя времето на избора на членове на УС след приемането на устава³⁸.

Поради липсата на изрична разпоредба, изборът на членове на представителния орган на ЮЛНЦ може да се осъществи преди, по време или след приемането на устава или ЕУА. Учредителите имат право едновременно с приемането на решението за учредяване на сдружението или фондацията да посочат в него имената и длъжностите на лицата, членове на органния представител. Само по себе си това действие не може да породи веднага във времето правни последици. За това е необходимо в съответствие с него приетият устав или ЕУА да уреди подходящ по състав органен представител със същите длъжности. Това правило е съответно приложимо и когато ЮЛНЦ вместо УС има управител. Изборът може да се осъществи и по време на приемането на устава на сдружението или ЕУА на фондацията. Отново е необходимо да има съответствие между двата акта по отношение длъжностите и броя на членовете на органния представител и съдържанието на избора.

Най-добрият вариант, съобразен с хода на правната логика на възникване на органното представителство, е това действие да се осъществи след приемането на устава или ЕУА. Това е необходимо поради изискването за правна хармония и непротиворечивост на актовете, образуващи ФС за учредяване на ЮЛНЦ. Така поставен във времето изборът ще бъде съобразен с изискванията на устава или ЕУА, който вече е приет от учредителите. По този начин би се избегнал отказ за вписване на ЮЛНЦ в регистъра за ЮЛНЦ поради противоречие на избора с устройствения му акт. Независимо от времето и начина на провеждане, изборът на членове на представителния орган

³⁵ Колев, Н. За правната същност..., с. 14.

³⁶ Златарева, М. Юридически лица..., с. 105.

³⁷ Голева, П., и колектив. Юридически лица..., с. 111.

³⁸ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 280.

трябва да бъде съобразен винаги с техния брой и длъжности, дадени в устройствения акт. Недопустимо е той да посочва само длъжности, но без лицата, които да ги заемат или обратно.

Когато член на управителния и представителен орган на ЮЛНЦ е ЮЛ, тогава ЮЛ трябва да определи свой представител – ФЛ, което да упражнява неговите правомощия в органа. Това ФЛ може да се квалифицира като представляващ сдружението или фондацията лице и неговите имена се вписват в регистъра за ЮЛНЦ – арг. чл. 18, ал. 1, т. 3 ЗЮЛНЦ. Така съобразно гореизложеното може да се направи категоричния извод, че изборът на членове на представителния орган е абсолютно необходим ЮФ³⁹, за да бъде завършен ФС, пораждащ органното представителство на ЮЛНЦ.

При сдружението, когато изборът се осъществява след приемането на устава, за него се прилагат или правилата за общото събрание, предвидени в устава или реда за провеждане на учредителното събрание. В този случай учредителите могат да определят обикновено или квалифицирано мнозинство, като членовете на представителния орган се гласуват едновременно – всички заедно или поотделно. Решението за избора влиза в сила към момента на гласуването му. Когато всеки член се гласува поотделно, процедурата по избора се смята за завършена към момента на последното решение. Тези правила могат да се приложат и при учредяване на фондация, когато учредители са три или повече лица, участващи в провеждането на учредителното събрание. Изборът на членове на представителния орган не трябва да конкретизира начина на представляване, тъй като той вече е уреден в приетия устройствен акт на ЮЛНЦ.

Считам, че е допустимо учредителите да посочат в отделно решение поименно и чрез заеманата длъжност, но след избора на членове на представителния орган, кой или кои от тях ще имат качеството представляващ по смисъла на чл. 18, ал. 1, т. 3, ЗЮЛНЦ. Това няма да противоречи на императивна правна норма и се налага при многочислен УС. Отделното решение има допълващ характер, когато уставът или ЕУА разпорежда ПВ да се осъществява само от един или няколко члена на този орган, а изборът на УС не е решил изрично този въпрос.

Това решение също може да се приеме по различен начин съобразно правилата, приети от учредителите. За сдружението ЗЮЛНЦ предвижда, че председателят на УС се избира от членовете на този орган или от общото събрание или друг орган на сдружението – арг. чл. 30, ал. 2 ЗЮЛНЦ. Според установената практика на сдруженията техните устави определят председателя на УС като един от представляващите ЮЛНЦ. В хипотезата на чл. 30, ал. 2, пр. 1 ЗЮЛНЦ УС е необходимо да избере от своя състав едно лице като председател. Считам, че след избора на членове на УС на учредителното събрание, управителният орган трябва да проведе заседание за избор на председател. С негово решение се определя персонално и по длъжност лицето, което ще се впише като представляващ в регистъра за ЮЛНЦ. Възможно е и учредителите да осъществят това действие, когато според устава общото събрание избира председател на УС.

Трета хипотеза, която рядко е срещана в практиката, е налице, когато трети орган (например, контролен орган) избира председател на УС. След избора на членовете на този орган се провежда заседание, на което се взема такова решение. За председател обаче се посочва вече избран член на УС.

За фондацията ЗЮЛНЦ не предвижда конкретни разпоредби, отнасящи се до избора на председател на УС. Може да се приеме, че ако ЕУА предвижда подобни на чл. 30, ал. 2 ЗЮЛНЦ правила, новоизбраният УС или друг орган на фондацията може да посочи този председател.

Изборът на член на едноличен представителен орган е значително улеснен. Като съдържание този акт притежава малко специфики. Решението единствено включва имената на това лице и указанията, че се избира за член на такъв орган. Не е задължително определянето му като носител на органната ПВ и начина на нейното упражняване. Това е така, защото ЗЮЛНЦ определя обвързаността между органния представител и неговата ПВ, а уставът и ЕУА определят начина на представляване. Затова изборът на учредителите само попълва едноличния му членски състав.

Поради законовата празнина в ЗЮЛНЦ, приемам за необходимо да се направи предложение *de lege ferenda*, според което чл. 20 ЗЮЛНЦ да бъде изменен и допълнен с изричен текст,

³⁹ Джеров, Ал. Гражданско право..., с. 244 и 245. Авторът счита, че изборът на членове на УС е необходим ЮФ за възникване на сдружението.

който да регламентира, че изборът на УС или управител на сдружение се осъществява с единодушие или мнозинство от гласовете на учредителите.

5.1 Какви специфики могат да са налице при избора на членове на органен представител на фондация? Учредителят на фондация има право да определи персонално състава на органите на фондацията в учредителния акт⁴⁰. Приложимо ли е това разбиране и спрямо избора на представляващите фондацията лица? ЗЮЛНЦ не съдържа изрични правила за характера и начина на осъществяване на това действие. Няма законова пречка ЕУА да посочи персонално лицето или лицата, членове на представителния орган, както и длъжностите, които те заемат в него. По този начин устройството на фондацията и решението за избора на членския състав на органа представител се инкорпорират в ЕУА. Освен това се опростява процеса на учредяване на фондацията. Разпоредбата на ЕУА трябва да бъде винаги изрична и конкретна по съдържание. В този случай волята на учредителя не може да се предполага.

Когато фондация се учредява само от едно лице, учредителят ѝ определя персонално лицето, което ще представлява фондацията с допълнително решение⁴¹. Решението му обикновено е в писмена форма, която има значението на форма за доказване пред съда при регистрацията на фондацията. Когато фондацията се учредява от две или повече лица, те винаги единодушно избират членовете на представителния орган. Когато ЮЛ е учредител, негов орган (например, общо събрание) или упълномощено лице може да извърши избора. Друга особеност при фондацията е, че волята на учредителя, определяща членския състав на органа представител, може да го „надживее“, ако фондацията се учредява по случай на смърт.

Освен учредителят и други лица могат да избират членове на представителния орган на фондацията. Изборът може да се извърши по установен от учредителя ред, който е приложим, когато учредителят не е в състояние сам да извърши това (например, при негова смърт) и е определил начин за извършване на избора с акта на завещанието. Като аргумент за този извод може да се

посочи чл. 34, ал. 4, изр. първо ЗЮЛНЦ, който предвижда като способ за допълнение на ЕУА установен от учредителя ред. Този ред би се приложил аналогично и при избора на състава на органа представител. Затова е необходимо изрично волеизявление с определено съдържание, направено от учредителя, което да посочи конкретно лице с правото да извърши избора. Това лице може да бъде наследник на учредителя или изпълнител на завещанието му.

С решение на окръжния съд също може да се определи състава на органите на фондацията, когато той не е определен в учредителния акт⁴². Кои са предпоставките, обуславящи вземането на такова решение? Анализът на чл. 35, ал. 4 във вр. с чл. 34, ал. ЗЮЛНЦ води до обособяването на следните предпоставки:

- наличие на нужда за такъв избор;
- невъзможност за осъществяване на избор от учредителя или по установен от закона ред;
- искане на заинтересувани заявители;

Те трябва да са налице в кумулативна даденост – арг. чл. 34, ал. 4 ЗЮЛНЦ. Преди да се произнесе с решение по този въпрос, окръжният съд трябва да провери наличието на тези предпоставки. Когато в ЕУА или друг акт липсват персонализирани лица, овластени да представляват фондацията, съдът ги избира и посочва в своето решение. В него трябва изрично да се определи, че те са част от състава на представителния орган – арг. чл. 35, ал. 4 ЗЮЛНЦ.

Съдът съобразява своята воля с волята на учредителя, изразена в ЕУА – арг. чл. 34, ал. 4, изр. 2 ЗЮЛНЦ. Когато в този акт е посочен единличен представителен орган, това задължава съда да определи едно единствено физическо лице за член на този орган. Когато е посочен колективен представителен орган, е необходимо да се назначат толкова негови членове, колкото е техният брой, установен от учредителя. При липса на такова установяване, в решението трябва да се конкретизира точния им брой. Считам за абсолютно задължително в него да се съдържат имената и длъжностите на назначените от съда лица – това са обстоятелства, които подлежат на вписване в регистъра за ЮЛНЦ.

⁴⁰ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 298; Златарева, М. Юридически лица..., с. 221; Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 173.

⁴¹ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 298.

⁴² Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 301; Златарева, М. Юридически лица..., с. 221 и 222.

Възможно е ЕУА да не съдържа изрично изразена воля на учредителя за органното представителство на фондацията. В този случай искането за определяне състава на органите на фондацията може да включва имената на ФЛ и техните длъжности в представителния орган, които лица съдът да овласти като представляващи ЮЛНЦ. Съдът обаче не е обвързан от желанието на заинтересуваните заявители и може да избере други лица, ако ги счете за подходящи. С искането трябва да се определи и вида на представителния орган на фондацията.

Съдебното решение има значение на допълнение на ЕУА, с което се определя органната структура на фондацията и на акт, с който се назначава членския състав на органния представител. Считам за целесъобразно в този случай (ако липсва изрична воля на учредителя) съдът да посочи колективен представителен орган (например, УС с тричленен състав), като членовете му заедно упражняват органната ПВ. По тази начин аналогично приложение биха намерили правилата за УС на сдружението. За да се приложи този ред, абсолютно необходимо е да има подадено заявление от страна на заинтересуваните заявители. Без него съдът не притежава компетентността да се произнесе по въпроса за избора на членове на представителния орган. Само решението на съда не създава задължение, а възможност за избраните лица да упражняват органната ПВ след регистрацията на ЮЛНЦ.

Поради липсата на изрична норма в ЗЮЛНЦ, изборът на членовете на представителния орган е принципно безсрочен. Срочният избор се определя от наличието на установен мандат чрез конкретен текст в ЕУА. Срокът може да бъде по-кратък или по-дълъг от 5 години, за разлика от чл. 30, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Той може да бъде и относително определен (до смъртта на лицето със запазеното право за участие в състава на органния представител).

6. Изборът на членове на управителния и представителен орган на ЮЛНЦ поражда за тях право да изразят своето съгласие с него. Като аргумент в полза на подобно схващане може да се посочи факта, че тези членове имат както права, така и задължения, установени от ЗЮЛНЦ.

Недопустимо е едностранно да се създават задължения за лица, без те да дадат своето съгласие за това. ЗЮЛНЦ не урежда изрично формата и начина, по който се дава това съгласие. Необходимостта от неговото наличие при ЮЛНЦ може да се изведе по тълкувателен път.

В юридическата литература се подлага на обсъждане въпросът за възникването и характера на правоотношението между члена на управителния орган и ЮЛНЦ. Аргументирано е становището, че освен избора на членове на УС, е необходимо и конкретно действие на всеки член, за да упражнява той своите права и задължения. То се наименова като „поемане“ и заедно с избора определя правоотношението му члена на УС и сдружението като договорно⁴³. Тезата за договорния характер на това правоотношение се поддържа и в търговскоправната теория⁴⁴. Според друго разбиране е необходимо знанието и съгласието на членовете на управителния орган за тяхното назначаване да управляват фондацията⁴⁵.

Считам, че съгласието на всеки член на представителния орган има принципно приложение и към възникването на органното представителство на ЮЛНЦ. Чл. 601, ал. 2 ГПК предвижда писмени образци от подпис на лицата, които ще представляват ЮЛ като един от приложимите документи при неговата регистрация. Той има значението на знание и на съгласие не само за упражняването на органната ПВ, но и за останалите права и задължения на члена. Такова значение има и изборът на членове на представителния орган на фондацията, осъществен от учредителя, когато той сам се овласти (избере) като такъв. Възможно е учредителят да посочи друго лице или лица за членове на представителния орган. В този случай съгласието им може да се даде предварително, по време или след избора. То може да се извърши изрично (например, в писмена форма) или мълчаливо чрез знание, непротивопоставяне на избора и встъпване в длъжност.

ЗЮЛНЦ не установява определена форма, в която да се изрази съгласието. В юридическата доктрина се приема, че съгласието на члена на управителния орган трябва да бъде дадено писмено, заедно с останалите документи, приложени към искането за регистрация на фондацията⁴⁶.

⁴³ Златарева, М. Юридически лица..., с. 142 и 143.

⁴⁴ Герджиков, О. Коментар на ТЗ. Дружество с ограничена отговорност. Книга втора. С., 1994, с. 507

⁴⁵ Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 174.

⁴⁶ Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 174.

Нито ГПК, нито ЗЮЛНЦ изискват представянето на такъв документ. Неговата липса обаче не е пречка за регистрацията на ЮЛНЦ и възникването на представителния му орган. Значение на доказателство за съгласието на члена на представителния орган има писменият образец от неговия подпис. И при сдружението, и при фондацията съгласието се дава от дееспособно ФЛ. Когато член на представителния орган на ЮЛНЦ е ЮЛ, представителят му – ФЛ изразява това съгласие и се представя неговият подпис в писмена форма като един от документите, необходими за регистрацията на ЮЛНЦ.

Съобразно изложеното дотук, може да се аргументира тезата, според която съгласието (изрично или мълчаливо) на членовете на представителния орган е един от задължителните юридически факти за възникване на органното представителство на ЮЛНЦ. Тъй като ЗЮЛНЦ не предвижда конкретна форма за действителност на съгласието, то може да се определи като неформално правно действие. На практика обаче такава форма е налице – писмена, когато съгласието е отразено в протокола от учредителното събрание или писмена с нотариално заверен подпис, когато с ЕУА учредителят се самоизбира за член на представителния орган – арг. чл. 33, ал. 2 ЗЮЛНЦ. Няма законова пречка подписът и съгласието да се включат в един документ, приложим към заявлението за регистрация на ЮЛНЦ.

Необходимо е да се подчертае, че за разлика от възникването на доброволното представителство, уредено в Закона за задълженията и договорите (ЗЗД)-(обн. ДВ, бр. 275 от 22 ноември 1950 г.), при органното представителство на ЮЛНЦ е налице съгласие на лицето от състава на представителния орган на сдружението и фондацията.

Кога трябва да се даде това съгласие? То може да се направи в различно време до регистрацията на ЮЛНЦ, да бъде самостоятелен ЮФ или част от друг ЮФ. На първо място, съгласието би могло да бъде част от решението за учредяване на ЮЛНЦ, когато с него се определят имената и длъжностите на членовете на представителния орган. В този случай учредителите се самоопределят като такива. Това съгласие трябва да се характеризира като изрично и предварително. То зависи впоследствие от избора на подходящ органен представител и съдебната регистрация.

Съгласието може да се даде и по време на избора на членове на представителния орган от учредителите, но след приемането на устава на сдружението или ЕУА на фондацията. Трябва да се направи следното уточнение. Учредителите на сдружението са длъжни да изберат един или няколко от тях за членове на едноличния или колективен представителен орган – чл. 30, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Същото могат да сторят и учредителят или учредителите на фондацията. И при двете хипотези в избора участват лицата, които ще представляват сдружението или фондацията, което означава, че гласът им „за” има значението на съгласие. Самопосочвайки се за членове на органния представител, учредителите правят изрично волеизявление, което е неделима част от самия избор. За съгласие може да се счита и заявлението за вписване на сдружение или фондация в съдебния регистър, тъй като то включва волята на избраните да представляват ЮЛНЦ лица и техните подписи.

Като изключение от фактите на знанието и предварителното съгласие, е хипотезата, когато лицето е избрано за член на представителния орган, но поради отсъствие по време на избора, то не е узнало за това. Така въпреки липсата на неговото волеизявление в молбата за вписване и образца от неговия подпис сдружението или фондацията е регистрирана. В този случай, фактът на встъпване в длъжност и изпълнение на задълженията, установени за управителния и представителния орган, има значението на конклюдентно действие, означаващо мълчаливо съгласие да се упражнява органната ПВ.

7. Какво е правното положение на невписания органен представител на сдружения и фондации? В правната теория се приема, че когато сдружението е в процес на учредяване, органите му са формирани, но те не могат да функционират като такива и да изразяват волята на ЮЛНЦ⁴⁷. Като основен аргумент се посочва липсата на създаден правен субект.

Преди съдебната регистрация на ЮЛНЦ, органният представител все още не е възникнал като негов пълноценен орган и не притежава характерната за него ПВ, определена от ЗЮЛНЦ. Налице е правно очакване тази последица да настъпи. Като аргумент може да се посочи чл. 6, ал. 1 ЗЮЛНЦ, който предвижда, че ЮЛ на организацията с нестопанска цел възниква с вписването ѝ в регистъра за ЮЛНЦ. Следователно по

⁴⁷ Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 78 и 79.

законодателен път се придава конститутивно действие на съдебната регистрация на сдружението или фондацията. От момента на нейното осъществяване ЮЛНЦ възниква заедно със своята органна структура. В съдебната практика също се мотивира тезата, че след вписването на сдружението възникват и неговите органи (Решение № 890/2003, ВКС по гр. дело № 1661/ 2002 г., V г. о.)⁴⁸.

Представителният орган се създава и функционира, за да изразява волята на учредено юридическо лице. Липсата на такова означава липса на воля, която води до невъзможност за нейното изразяване от органичния представител. До момента на регистрацията на сдружението или фондацията, макар и формиран, органичния представител трябва да се счита за невъзникнал. Освен това ЗЮЛНЦ не урежда изрично възможността определен орган да представлява пред трети лица неписаното ЮЛНЦ. Овластени от нормативните разпоредби лица, които могат да осъществяват правни действия от представителен вид, са учредителите на сдружението или фондацията – арг. чл. 6, ал. 2 ЗЮЛНЦ. Тази разпоредба има изключителен характер и не може да се тълкува разширително, когато се разглежда правното положение на неписаното ЮЛНЦ. В нейния обхват няма възможност да се включи органичния представител, а да се изключат учредителите от тяхната представителна власт.

8. Кой трябва да подаде заявление за вписване на ЮЛНЦ в съдебния регистър?

Според едно от становищата в правната доктрина членовете на УС или упълномощен от тях член може да подаде заявление за вписване⁴⁹. Според друго становище молбата за вписване се подава от управителния орган – УС или управителя⁵⁰.

В сравнителноправен план може да се посочи, че в германската теория се приема разбирането (базирано на конкретно законодателно решение – пар. 59, изр. първо ГГЗ), че ръководството трябва да поиска сдружението да бъде вписано⁵¹. В различие с това, Законът за благотворителните организации на Великобритания регламентира, че доверителните собственици на благотворителната организация са задължени да подадат молба за

нейното регистриране – арг. чл. 9, 3В, (1), (а) от този закон.

В българската съдебна практика също няма единно разбиране по въпроса кой е оправомощен по смисъла на чл. 600, т. 1 ГПК да предяви писменото искане за вписване на сдружението в регистъра за ЮЛНЦ. От една страна се твърди, че искането трябва да се подаде и подпише от всички членове на УС, независимо от това дали са посочени, или не като представители от учредителите – (Решение №171/2010 на ВТОС по ф. д. №773/2004 г.). Тази теза е правилна и законосъобразна, тъй като е в съответствие с общия характер на чл. 10, ал. 1, изр. 2 ЗЮЛНЦ. От друга страна се допуска сдружението да се представлява пред регистърния съд само от председателя на УС, а не от всички членове на този съвет – (Решение № 6473/2003 на ВАС по адм. д. №3508/2006 г.). Като аргумент се посочва изричното определяне на този начин на представляване в устава на сдружението. Това становище обаче всъщност дава приоритет на волята в частноправния акт за сметка на чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Освен това не се отчита фактът, че сдружението не е възникнало като правен субект, за да прилагат правилата на устава при представляването на този вид ЮЛНЦ.

Следва да се приеме схващането, че само органичния представител на сдружението – УС или управителят има право по закон да направи искането по чл. 600 ГПК. Макар че този орган, който е с формиран членски състав, все още не е възникнал като такъв, по необходимост трябва да му се признае правото да извърши това действие. Тази възможност произтича от органната структура на ЮЛНЦ, уредена в устава на сдружението, законовите правомощия на управителния орган – вж. чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ и избора на членския му състав. Историко-правният метод показва, че отменената нормативна уредба на сдружението в ЗЛС посочваше УС като орган, който е оправомощен да поиска вписване на сдружението в съдебния регистър.

Според общите правила на ГПК, предвидени за вписването на ЮЛ, производството по вписване започва по молба на оправомощено лице. Кое оправомощаване има приоритет, произтича-

⁴⁸ Цитираните в текста съдебни решения са публикувани в модул „АПИС 6 ПРАВО”, част от компютърната информационна система АПИС 6.

⁴⁹ Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 111.

⁵⁰ Рачев, Ф. Гражданско право..., с. 280; Джеров, Ал. Гражданско..., с. 245; Велинов, Л. Вписване на..., с. 6 и 7.

⁵¹ Brox, H. Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Gesetzbuch. Köln. 1992, S. 300.

щото от устава или от закона? Управителният орган по закон представлява ЮЛНЦ – арг. чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ. Следователно неговите членове, ако е той колективен (например, УС), могат да се определят като оправомощени лица, които да направят искането заедно до регистърния съд. Подаването на заявление за вписване само от представляващия сдружението (когато за такъв е посочен в устава единствено председателят на УС), а не от УС, се приема за основателна причина да се откаже вписването. УС не би могъл да упълномощи лице, което да поиска вписване на сдружението в регистъра за ЮЛНЦ. Преди регистрацията този орган не притежава пълната и законоустановена ПВ. Представителният орган може да учредява доброволна ПВ в полза на други лица по реда на чл. 31, т. 1 ЗЮЛНЦ едва след вписването на сдружението в регистъра за ЮЛНЦ.

Макар и да липсва конкретна разпоредба за това, искането за вписване на ЮЛНЦ в съдебния регистър трябва да съдържа всички подписи на членовете на колективния управителен орган ЮЛНЦ⁵². Това задължение следва от общата разпоредба на чл. 10, ал. 1 ЗЮЛНЦ, че ЮЛНЦ се представлява от управителния си орган, чиито членове са оправомощени по чл. 600, т. 1 ГПК да направят писменото искане. Затова всички ФЛ от неговия състав заедно и едновременно предявяват това искане, независимо от разпоредбите на устава или ЕУА, които биха могли да предвидят друг начин на представляване. Всеки подпис в писменото искане е доказателство за участието на члена в започването на производството по вписване на ЮЛНЦ по смисъла на чл. 600 ГПК. Липсата на дори един подпис следва да се определи като основание за отказ на съда по регистрацията да извърши вписването.

Уставът на сдружението или ЕУА на фондацията се прилага към искането за вписване на ЮЛНЦ в съдебния регистър. Ако тези актове не съдържат един или повече елементи от органното представителство, подлежащи по закон на регистрацията, това също е основание да се откаже вписването⁵³. Такъв би бил случаят с непосочване на представителния орган или начина на представляване. Към искането за вписване се прилага образец от подписа на всяко лице, което е от пред-

ставителния орган и е овластено да представлява ЮЛНЦ по смисъла на чл. 18, ал. 1, т. 3 ЗЮЛНЦ – арг. чл. 601, ал. 2 ГПК.

Считам за целесъобразно да се направи предложение *de lege ferenda* ЗЮЛНЦ да бъде допълнен с нова разпоредба, която изрично да предвиди, че искането за вписване трябва да се направи от управителния орган – УС или управител на сдружението.

Като отлика от нормативната уредба на сдружението, ЗЮЛНЦ предвижда определен ред, според който се предявява искането за вписване на фондацията в регистъра за ЮЛНЦ – арг. чл. 34, ал. 3 ЗЮЛНЦ, като въвежда принципа на субсидиарност, степенуваност за това. Този ред може да бъде разделен условно на две групи от случаи. Първата група се отнася до ситуацията, когато фондацията се учредява приживе от нейния учредител. Тогава учредителят или овластено от него лице или орган на фондацията подава искането за вписване на фондацията⁵⁴.

Втората група касае случая, когато фондацията се учредява по случай на смърт. Тогава искането за вписване се предявява от изпълнителя на завещанието или наследника на учредителя или трето ползващо се от дейността на фондацията лице – арг. чл. 34, ал. 3 ЗЮЛНЦ.

9. Какво действие има вписването на сдруженията и фондациите в регистъра за ЮЛНЦ за тяхното органно представителство? Както вече се посочи, според чл. 6, ал. 1 ЗЮЛНЦ ЮЛ на организацията с нестопанска цел възниква с вписването му в регистъра за ЮЛНЦ в района на окръжния съд по седалището на ЮЛ. В германското право вписването на нестопанското сдружение в регистъра на сдруженията има същото конститутивно действие и създава правоспособността на този вид сдружения – арг. пар. 21 ГГЗ⁵⁵. За разлика от фондациите по ЗЮЛНЦ, тези в Германия, регулирани от ГГЗ, не се вписват в специален регистър. За тяхното възникване освен учредителната сделка, е необходимо одобрението на съюзната държава – арг. пар. 80 ГГЗ.

ЗЮЛНЦ не посочва момента на пораждане на представителния орган на ЮЛНЦ и неговата ПВ. В съдебната практика е възприето разбирането, че след вписването на сдружението възникват и неговите органи – (Решение №890/2003, ВКС

⁵² Велинов, Л. Вписване на..., с. 7.

⁵³ Така и Велинов, Л. Вписване на..., с. 7.

⁵⁴ В същия смисъл и Голева, П. и колектив. Юридически лица..., с. 162.

⁵⁵ Brox, H. Allgemeiner Teil..., S. 300.

по гр. дело №1661/2002, г. V г.о.). Това становище е правилно и приложимо, както за сдруженията, така и за фондациите. Както вече се посочи, ЗЮЛНЦ и ГПК предвиждат задължителното вписване на съществените обстоятелства за органното представителство на ЮЛНЦ като: вида и наименованието на управителния и представителен орган на сдружението и фондацията, представителството като част от неговите правомощия, начина на представляване, както и имената и длъжностите на представляващите ЮЛНЦ лица. Тъй като органният представител е неделима част от структурата на сдруженията и фондациите, той възниква като орган от момента на вписването на ЮЛНЦ в съдебния регистър. Съдебната регистрация поражда още законоустановената ПВ на органния представител, начина на упражняване на тази власт, както и членството на ФЛ, включени в състава на органния представител. Следователно първоначалното вписване на сдруженията и фондациите в регистъра за ЮЛНЦ има конститутивно действие за органното им представителство.

Освен конститутивно този вид вписване има и оповестително действие. Регистрираните обстоятелствата за органното представителство се считат за известни на третите спрямо сдружението или фондацията лица от момента на вписването им в регистъра за ЮЛНЦ. Първоначалното вписване на ЮЛНЦ в съдебния регистър има и доказателствено действие. Вписаните факти за органното представителство на сдруженията и фондациите се считат за съществуващи спрямо всички трети лица.

В обобщение на дотук изложения анализ възникването на органното представителство на сдружения и фондации по ЗЮЛНЦ може да се представи като динамичен ФС, който включва в себе си различни ЮФ. Тези факти възникват

последователно, а не едновременно, като поражда специфични правни последици – права и задължения за учредителите на ЮЛНЦ. Решението за учредяване на ЮЛНЦ поражда задължение за приемане на устав и ЕУА, които актове от своя страна обвързват учредителите да изберат членския състав на органния представител. Органният представител е задължен спрямо учредителите да направи искане за вписване на ЮЛНЦ в съдебния регистър.

Част от тези ЮФ са главни по своя характер като уставът, ЕУА и изборът на членове на представителния орган, тъй като те определят съдържанието на правните последици – възникване на органното представителство на ЮЛНЦ. Вписването в регистъра за ЮЛНЦ следва да се определи като неглавен ЮФ, тъй като само обуславя настъпването на органното представителство на ЮЛНЦ.

При ЮЛНЦ ФС, пораждащ органното представителство на сдружения и фондации, има смесен (хетерогенен) характер, поради това че включва ЮФ от различни правни отрасли. Уставът, съответно ЕУА и изборът на членове на представителния орган принадлежат към ЮФ на гражданското право, а решението на съда по регистрацията и вписването на сдружението и фондацията в регистъра за ЮЛНЦ към ЮФ на гражданскопроцесуалното право.

ФС, пораждащ органното представителство на ЮЛНЦ има зависим и подчинен характер спрямо ФС, създаващ сдружението и фондацията. Уставът и ЕУА, както и съдебната регистрация, са едновременно ЮФ и от двата вида ФС. Ако не бъде завършен ФС, пораждащ ЮЛНЦ, няма да бъде осъществен и съставът, създаващ органното му представителство, а без да е налице правоспособен правен субект, не може да функционира и неговият волеизявяващ орган.